

לקחה מזוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'טוב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעדיכת הרב מנשה צדקה שליט"א

התשס"ו

פרשת נח

6:06	הדלקת נרות שבת ניו יורק
7:31	מוצאי שבת
9:18	סוק"ש מג"א
9:54	סוק"ש גר"א
12:43	חצות

לשבת מודים, שאילו היה בדור אברהם, מכל מקום היה אברהם עולה עליו. לא נחלקו, איפוא, החכמים. אלא ללמדנו באו שלכל צדיק מזומנת לו שעתו, בדורו בלבד הוא צדיק-הדור והכל חייבין בכבודו; ולא ימדדו לו במדה של דורות אחרים, לא כדי לגדלו ולנשאו על פני צדיקים בני דור אחר, ולא כדי למעט את ערכו בהשוואה לאחרים.

"וזה אשר תעשה אותה וגו'" (ו, טו)
 בא לרמז. שה' יפרוש על העולם החדש טובת שלום, כמו שבאר ב"תיקוני זוהר", שהוא יחוד הויה ואדנות, ששם אדנות מורה על שמהוה ומחדש, ושם אדנות מורה על השמירה וההשגחה, ועת יסכך הויה על אדנות שמנינו עולה "סוכה", יצא מספר "שלום" כיצד כשתכפול יו"ד של הויה, עם א' של אדנות הוא עשרה וה"א של הויה עם ד' של אדנות הוא עשרים והם שלשים אמה קומתה". וא"ו של הויה עם נו"ן של אדנות, הם "שלש מאות אמה אורך התיבה" וה"א אחרונה עם יו"ד של אדנות הם "חמשים אמה רחבה", סה"כ מספר "שלום" עם הכולל.

"וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה" (ו, יב)
 אף על פי שהשחיתות בדור המבול הקיפה את כל יושבי הארץ, כלשון הכתוב "ותמלא הארץ חמס", לא היה אדם אחד שירגיש ויכיר בכך, כי אם "וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה". רק הקב"ה לבדו הבחין במצב הנורא, ואילו המוני בני האדם כיון שהם עצמם היו שקועים בביצת השחיתות לא הבחינו בה כלל.

"וכי השחית כל בשר" (ו, יג)
"כל אדם לא כתיב אלא כל בשר. שאף בהמה חיה ועוף השחיתו דרכם" (מדרש)
 חטאות האדם בדיוק כמו מחלות מדבקות, מעפשות את האויר ומרעילות את הסביבה בחיידקי החטא. בימים ההם השחית האדם דרכו על הארץ כל כך, עד שגם כל החי אשר שאף באפו אויר נגוע ופגוע זה נדבק במחלה והשחית אף הוא דרכו על הארץ.

"קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחית את הארץ" (ו, יג)
 בשלשה עבירות חמורות חטאו ועונו אנשי דור המבול, עבודה זרה, גילוי עריות וגזל. אף על-

מכניסי האורחים, ובכל זאת התפלל והתחנן "אולי ימצאון וכו'". ואילו נח לא התפלל ואף לא פעל לקרבם, הוא לא נטע אש"ל ולא קרא בשם ה'. מדוע?
 נח, צדיק בן צדיק, נכדו של מתושלח הצדיק היה, עבד ה' בדרכי אבותיו לא שת ליבו לדורו שהתדרדר להשחתה. לא כן אברהם בעצמו הכיר את בוראו, ובגפו יצא מאלילי בית אביו אל עבודת ה', לפיכך הטיב להכיר את בני דורו ומצבם, וניסה להטותם אל דרך המלך, עשה נפשות בחרן, והתפלל על בני סדום.

(בשם רבי נחומקיה מהורדוא)

"נח איש צדיק תמים היה בדורותיו" (ו, ט)
"יש מרבתינו שדורשים אותו לשבח, כל שכן שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי לפי דורו היה צדיק ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכולם" (רש"י)
 רגילים העולם לפרש המחלוקת, שנחלקו על מידת גדלותו של נח, ולפי ה"יש דורשים לגנאי" היה נח צדיק רק באופן יחסי, כך שבדורו של אברהם לא היה ניכר כלל כצדיק. לא כך היה מבאר הג"ר שמעון שקופ ראש ישיבת גרודנא. לדעתו, הכל מסכימים שנח אכן היה צדיק במדרגה גבוהה ומכובדת, רק שנחלקו הדעות באיזה דור יותר היה קשה לעמוד על מדרגה זו בשל מצב הדור.
 יש דורשים לשבח, שבדורו של נח, בחברת כל רשעי הדור המאמץ את האדם למדרגה זו היה גדול ביותר, ואם היה בדורו של אברהם היה צדיק עוד יותר גדול, משום שהיו סרים ממנו כל המניעים. לא כך סברו ה"יש דורשים לגנאי", לדידם דוקא בדור שהרשעה גואה לשיאים כה נוראים קורה שהמיאוס והגועל הם שמרחיקים את האדם מן העבירה והמסייעים בידו לעלות במדרגתו. אשר על כן, דוקא משום דורו הגיע למדרגה זו שהגיע, לא כך בדורות אחרים כמו של אברהם, אפשר שלא היה מצליח להגיע לדרגה זו. אולם באשר לעצם מדרגתו, לפי כולם היה נח צדיק גדול ביותר. (שמעון מנכדו הג"ר זלי אפשטיין שליט"א ראש ישיבת "שערי תורה" קווינס, ניו יורק).

(בשם רבי שמעון שקופ)

אברהם

ואומר רבי אליהו מזרחי, ראש רבני תוגרמה: גם הדורשים לגנאי מודים, שאילו היה בדורו של אברהם, היה עולה בצדקו יותר – רק שזו הצדקות שאפשר להגיע אליה בדור המבול אינה נחשבת בדור אברהם, אבל נח מצד עצמו אילו חי בימיו של אברהם היה נחשב, כיון שעל ידי אברהם היה גם הוא מתעלה. וכן הדורשים

פנינים לפרשה

"אלה תולדות נח, נח" (ו, ט)
 את זו דרש הצדיק רבי משה שוהם מדולינא, מבני היכלו של הבעש"ט:
 אם תבקש לך מנוחה ותתבטל מן התורה, תולדותיה כיוצא בה. תולדות המנוחה ("נח") היא "נח", מנוחה נוספת, וכמו שאמרו חכמים באבות: אם בטלת מן התורה יש לך בטלים הרבה כנגדך. בטלה גורת בטלה.

"נח איש צדיק תמים היה בדורותיו" (ו, ט)
 'צדיק' לבריות ו'תמים' לשמים. בדור המבול שהיו רעים לבריות התבלט הוא כצדיק לבריות, ואילו בדור הפלגה שהיו רעים לשמים, ניכר הוא כתמים לשמים. זהו שנאמר "צדיק תמים היה בדורותיו" – בשני הדורות גם יחד.

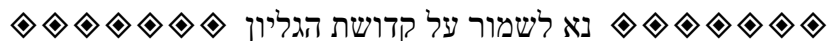
והראיה, שאמר הקב"ה לנח "כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה", ולא הזכיר "תמים". שכיון שהמבול ניתן כעונש לדור שיותר מכל הרע לבריות, לפיכך ניצל הוא משום צדקותו לבריות, ולא משום תמימותו לשמים. היא גם הנותנת שהדגיש באזונו "צדיק לפני בדור הזה", בדור הזה דייקא, שכן את זו המעלה היה צריך במיוחד בדור הזה.

(רבי יוסף אליהו הענקין)

"נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלקים התהלך נח" (ו, ט)
 בכונה מיוחדת פירט הכתוב שלשת המעלות הללו של נח. שכן חז"ל אמרו (סנהדרין נ"ז וק"ח) שבשלשה עבירות חטאו אנשי דור המבול, והן עבודה זרה, גילוי עריות וגזל. לפיכך הדגיש הכתוב שנח היה נקי וצדיק מכל אלה. "איש צדיק" – היינו שלא נהנה מן הגזל, "תמים היה בדורותיו" – שלא חטא בגילוי עריות, והיו הדורות שלו תמימים ושלמים, וזרעו מיוחס אחריו, "ואת האלקים התהלך נח" – שלא נכשל בעבודה זרה, רק עבד את האלקים בורא שמים וארץ. ולפיכך ניצל מהמבול.

(מפי שלמה הכהן מוילנא (אבן שלמה), לרח"א (הכהן))

"נח איש צדיק תמים היה בדורותיו" (ו, ט)
"יש שדורשים אותו לגנאי. אילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכולם" (רש"י)
 מה בין אברהם לנח? אברהם עמד בתפילה על אנשי סדום הרעים וחטאים, שצרות עינם לאורחים היתה הניגוד התהומי לדרכו כגדול

פי כן, כתב רש"י, לא נחתם גזר דינים אלא על הגזל, והוא מגמרא במסכת סנהדרין. דבר זה טעון ביאור, מדוע דוקא על הגזל. ואם משום שהוא עבירה שבין אדם לחבירו הרי בגילוי עריות ישנה גם כן בחינה של בין אדם לחברו – גבי אשת איש (ועיין בחיי הגרי"ז פרי ירא)?

מקרא הוא בפרשת משפטים "כל אלמנה ויתום לא תענון אם ענה תענה אותו כי אם צעוק יצעק אלי שמוע אשמע צעקתו". ומובא בילקוט שם, שהקב"ה שומע צרת הנאנק אף אם אינו צועק, אלא שממהר להפרע על-ידי מי שצועק על צרתו. לפי זה מובן הטעם שלא נחתם הגזר דין אלא על הגזל, מפני שרק בשל עוון הגזל עלתה זעקה לשמים, משא"כ עריות ועבודה זרה, שהיו ברצון ובהסכמה, לא צעקו על זה כלל. וכיון שהקב"ה ממהר להפרע על ידי מי שצועק, לפיכך מיהר להפרע מהם. (בשם הגרי"ז מבריסק (מפי השמועה)

"קץ כל בשר בא לפני" (ו, יג)
"קץ כל בשר" – כתוב "בכלי יקר" – זה יום המיתה של אדם הקב"ה: יום המיתה בא לפני בקובלנא, שאין איש זוכר אותו. והראיה – כי מלאה הארץ חמס...

"ויעש נח ככל אשר צוה אותו אלקים כן עשה" (ו, כב)
כבר העיר הגאון ר' שמחה זיסל (הסבא מקלם) דהתורה העידה בזה, שתכלית מעשה נח היה, לעשות כמו שצוה אותו הקב"ה ולא היתה כוונתו לשם הצלת נפשו ונפשות בני ביתו.

וביותר יש להעמיק בזה בגודל צדקתו, שהרי מאה ועשרים שנים עסק בבנין התיבה, וכל זמן זה, היה מוכיח את בני דורו שישבו מדרכם הרעה, כדי שלא יבוא עליהם המבול. אולם לא רק שלא נכנעו, אלא עוד התלוצצו ממנו, ואיימו שישברו לו את התיבה. ואמר ב"ר (לב, ח) שכאשר נכנס לתיבה, בקשו להפכה, והקב"ה הקיפה אריות שלא יגעו בה, ובכל זאת נפל רוחו כל המאה ועשרים שנה לקיים ציווי ה', אף שראה שכל עמלו לריק, ואין איש שם על לב.

אמרו חז"ל (ב"ר לב, ו) שנח לא מיהר להכנס לתיבה כאשר ציווה ה', עד שכבר התחיל המבול.

מזה גופא הוכחה נוספת, שכל כוונתו בעשיית התיבה היתה לקיים ציווי ה', ולא להצלתו הוא. שלולא כן בודאי היה ממהר להמלט על נפשו. וא"כ היתה זריזותו בעשיית התיבה גדולה, אף שלא היה נראה לו התועלת.

וזהו כמו שאומרים בשם הגאון ר' ישראל סלנטר ז"ל, שחובת האדם לעשות רצון ה' בכל יכלתו, ולא לדאוג לתוצאות, כי התוצאות הן עסק הקב"ה, ו"בהדי כבשי דרחמנא, למה לך". (המוסר והרעה)

"ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה" (ו, א)

"ראיתי צדיק, ולא נאמר צדיק תמים, מכאן שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו" (רש"י מ"ר)

מה בין מקצת שבחו לכולו? אלצה רצונו של אדם הוא שלא ידעו חסרונותיו לבריות. הנה כאשר אומר חבירו מקצת שבחו בפניו, סובר הלה כי כשם שהמשבח אינו יודע למנות כל מעלותיו ודאי

גם את חסרונותיו אינו מכיר, ונחה דעתו. משא"כ אם בא ומונה כל שבחו בפניו, הרי הוא כאילו מודיעו שהוא מכירו על בריו, לטוב ולמוטב, ואף את חסרונותיו הוא יודע, ונמצא שאיננו משבחו אלא מקניטו.

(מפי רב ליב לופיאן)

"בא אתה וכל ביתך את התיבה" (ו, א)
דרש רבי משה מקוברין:

כשאתה אומר מלה קדושה, דיבור של תורה ושל תפילה, היכנס אתה וכל רמ"ח אברייך ושס"ה גידייך אל התיבה, היא המלה.

עמד לידו אחד ושאל:
איך אפשר לו לאדם גדול להיכנס לתיבה קטנה?

החזירו רבי משה:
אדם הרואה את עצמו גדול מתיבה, אין אנו מדברים ממנו כלל...

"ויבוא נח... אל התיבה מפני מי המבול" (ו, ז)

סח רבי אליהו-אליעזר דסלר, המשגיח דפוניבז:

יש ניצול מן המבול על ידי כניסתו אל התיבה, ויש שאינו צריך להצלה כלל, כי הסכנה אינה שייכת לגביו כל עיקר – בחינת ארץ ישראל, שלא ירד עליה המבול. הא כיצד?

יש חסד שכולו התחסדות אמת, דהיינו, שבכל הלב האדם שואף רק לחסד ומצטער אם חסרה לו הזדמנות להתחסד, כגון אברהם שהצטער אם לא מצא אורח עובר כחוס היום; ויש חסד של חובה, שעושהו רק כשמתודע אל הכרחיות הצורך בחסד, אבל לא יצטער אם לא מזדמן לו עשות חסד.

ואמנם כזו האחרונה היתה מדתו של נח, שהיה צדיק ולא חסיד. לפיכך אברהם אבינו שזכה לדרגת ההתחסדות השלמה ותמיד שאף לחסד לשמו, זכה בשכר זאת לארץ-ישראל, הנתונה להשפעה ישירה מחסד הקב"ה. לא כן נח, שלא היה יכול לזכות לארץ ישראל, נאלץ להיסתר בתיבה במשך שנה תמימה מפני המבול.

"שנים שנים באו אל נח" (ו, ט)
איתא במדרש נעלם: אלו הימים שמשלימים בהם את ההלל". ופלא הוא עצום. ומבאר הרב שמשון מאוסטרופולי שהימים שגומרים בהם את ההלל הם: שני ימים של פסח, שנים של שבועות, ט' ימים של סוכות וחי' של חנוכה וסימנים בבט"ח. ורמז לכך בפסוק שלפנינו "שנים שנים" – כנגד ב' ימים של פסח וב' ימים של שבועות. "באו" –

בגימטריא ט', כנגד ט' ימים של סוכות. "אל נח" – בגימטריא 89 כמו "חנוכה". (רבי שמשון מאוסטרופולי)

"בעצם היום הזה בא נח וגויי המה וכל החיה למינה וכל הבהמה למינה וכל הרמש הרמש וגויי מכל הבשר אשר בו רוח חיים" (ו, יג-טו)

בנבואת אחרית הימים נאמר "וגר זאב עם כבש" ומודגש הדבר כאחד הפלאים. ובעצם הרי דבר זה כבר היה לעולמים – בתיבת נח שנקבצו ובאו מכל החי הטורף והדורס ביחד עם הרמש והבהמה למינה? אלא שונה הוא הדבר בתיבת נח שאז ירד מבול לעולם ואז אין כל פלא שגם היריבים מתאחדים כנגד

הסכנה לדור במחיצה אחת. משא"כ לעתיד לבא שעל הזמן ההוא נאמר "לא ישא גוי אל גוי חרב" והשלום ישרור בעולם ואעפ"כ יחיו בכפיפה אחת וזהו מן הדברים המתמיהים והמופלאים.

"וישאר אך נח" (ו, כג)

גונח וכוהה דם.. שאיחר מזונות לארי והכישו. (רש"י)

סח רבי אליהו-אליעזר דסלר:
עונש המבול בא בעקבות החמס ("כי מלאה הארץ חמס") "וההצלה מן המבול לא היתה אלא בהיפוכו – בכח החסד. כאשר נח ובניו ומשפחתו, שמונה נפשות בלבד, שימשו והאכילו עשרות אלפים בעלי-חיים במשך שנה תמימה, כל אחד בזמנו ובמזונו המיוחד לו, הרי זו פעולת חסד מאין דוגמתה. חסד זה היה האבן הטובה, שהאירה את התיבה, זה ה"צוהר" שממלא אותה נוגה וזיו...

ואם פעם אחת מני אלפי פעמים איחר נח רגעים מועטים בסיפוק מזונו של הארי, מיד הכהו ועשו בעל מום. שכן במדרגה עילאה זו של חסד, גם איחור פגוע נחשב לפגם וחסרון, מום – והרי אין המום החיצוני אלא ראי שבו משתקף המום הפנימי.

"ויקח שם ויפת את השמלה" (ט, כג)

"למד על שם שנתאמץ יותר מיפת ולכן זכו בניו לטלית של ציצית, ויפת זכה לקבורה לבניו שא"י אתן ללוג שם מקום קבר". והדברים שצריכים לאור: (א) מה ענין ציצית שניתנה לבני שם? (ב) מהו ענין הקבורה לבני יפת לכסוי ערות האב? ונראה ליישב: במצות ציצית שניתנה לבני שם כלולה בעצם הבטחה שיהיו להם בגדים לכסות מערומייהם, וכדברי חז"ל עה"פ "מי הקדימני ואשלם" – שהקב"ה לא ציווה על ציצית אלא רק אחר שנתן לנו בגדים. הבטחה זו על הבגדים היא, אפוא, מידה כנגד מידה לכך שכיסה את אביו בבגדים. וה"ה לגבי השכר של בני יפת, גם כאן ישנה מידה כנגד מידה – שבמלחמת גוג יזכו בני יפת לקבורה שגם הוא ככיסוי הגופות.

ויש ללמוד מזה מוסר השכל. שם ויפת עשו מצוה אחת, אך שם נתאמץ יותר, שכרו מידה כנגד מידה בבגד של אדם חי המתחייב בציצית. ליפת שהיתה חסרה החיות, ההתלהבות, יקבל ג"כ שכרו מידה כנגד מידה אבל לא בבגד מחוץ אלא בכיסוי עפר למתים.

"ועד יבשת המים מעל הארץ" (ח, ז)

יש להתבונן בזה, שהקב"ה ברא את מין העורב, וציווה לנח להביאו אל התיבה, כדי לחיות זרע על פני הארץ ממנו, וכל ימי הארץ, הוא יתברך זן ומפרנס רבי רבבות עורבים, מסוף העולם ועד סופו, ומבריאת העולם ועד חורבנו, ומטרת בריאת העורב והצלתו ממימי המבול היא כדי שביאו העורבים מזונות לצדיק אחד, שיסתתר בזמן מן הזמנים בנחל כרית, ובשביל פרנסת הצדיק ההוא במשך זמן קצר, זן הקב"ה ומפרנס את כל העורבים למיניהם, כל ימי השמים על הארץ.

ומכאן תשובה נצחת להמשמטים מלתת כסף לשיבות, בטענה שחלק ידוע מהכסף, הולך על הוצאות והחזקת המשולח וב"ב, והלא אנו רואים שכדאי לפרנס את כל

ויש ללמוד מזה מוסר השכל. שם ויפת עשו מצוה אחת, אך שם נתאמץ יותר, שכרו מידה כנגד מידה בבגד של אדם חי המתחייב בציצית. ליפת שהיתה חסרה החיות, ההתלהבות, יקבל ג"כ שכרו מידה כנגד מידה אבל לא בבגד מחוץ אלא בכיסוי עפר למתים.

"ועד יבשת המים מעל הארץ" (ח, ז)

יש להתבונן בזה, שהקב"ה ברא את מין העורב, וציווה לנח להביאו אל התיבה, כדי לחיות זרע על פני הארץ ממנו, וכל ימי הארץ, הוא יתברך זן ומפרנס רבי רבבות עורבים, מסוף העולם ועד סופו, ומבריאת העולם ועד חורבנו, ומטרת בריאת העורב והצלתו ממימי המבול היא כדי שביאו העורבים מזונות לצדיק אחד, שיסתתר בזמן מן הזמנים בנחל כרית, ובשביל פרנסת הצדיק ההוא במשך זמן קצר, זן הקב"ה ומפרנס את כל העורבים למיניהם, כל ימי השמים על הארץ.

ומכאן תשובה נצחת להמשמטים מלתת כסף לשיבות, בטענה שחלק ידוע מהכסף, הולך על הוצאות והחזקת המשולח וב"ב, והלא אנו רואים שכדאי לפרנס את כל

ויש ללמוד מזה מוסר השכל. שם ויפת עשו מצוה אחת, אך שם נתאמץ יותר, שכרו מידה כנגד מידה בבגד של אדם חי המתחייב בציצית. ליפת שהיתה חסרה החיות, ההתלהבות, יקבל ג"כ שכרו מידה כנגד מידה אבל לא בבגד מחוץ אלא בכיסוי עפר למתים.

"ועד יבשת המים מעל הארץ" (ח, ז)

יש להתבונן בזה, שהקב"ה ברא את מין העורב, וציווה לנח להביאו אל התיבה, כדי לחיות זרע על פני הארץ ממנו, וכל ימי הארץ, הוא יתברך זן ומפרנס רבי רבבות עורבים, מסוף העולם ועד סופו, ומבריאת העולם ועד חורבנו, ומטרת בריאת העורב והצלתו ממימי המבול היא כדי שביאו העורבים מזונות לצדיק אחד, שיסתתר בזמן מן הזמנים בנחל כרית, ובשביל פרנסת הצדיק ההוא במשך זמן קצר, זן הקב"ה ומפרנס את כל העורבים למיניהם, כל ימי השמים על הארץ.

ומכאן תשובה נצחת להמשמטים מלתת כסף לשיבות, בטענה שחלק ידוע מהכסף, הולך על הוצאות והחזקת המשולח וב"ב, והלא אנו רואים שכדאי לפרנס את כל

ויש ללמוד מזה מוסר השכל. שם ויפת עשו מצוה אחת, אך שם נתאמץ יותר, שכרו מידה כנגד מידה בבגד של אדם חי המתחייב בציצית. ליפת שהיתה חסרה החיות, ההתלהבות, יקבל ג"כ שכרו מידה כנגד מידה אבל לא בבגד מחוץ אלא בכיסוי עפר למתים.

משפחות העורבים שהיו ושהיו בעולם, בשביל שיגיע פעם על ידיהם, "לחם ובשר" לצדיק אחד.

"יושלת את היונה מאתו ראות הקלו המים"

א"ר ירמיה, מכאן (גבי עורב לא כתיב "מאתו" - רש"י)

שדירתן של עופות טהורים עם הצדיקים - סנהדרין ק"ח:

הענין הוא, דמבואר בכתבי האלהי האר"י ז"ל, דנשמתן של רשעים מגולגלת בעופות טמאים, ויש נשמות צדיקים אשר צרכים איזה תיקון לפי מעשיהם, ומתגלגלים בעופות טהורים, וע"י שנשחטים שחיטה כשרה בברכה, ומכסים דמם בברכה, זה הוא תיקונם. ולכן נ"ל דדירתן עם הצדיקים, שבאותן עופות טהורים, יש ג"כ נשמות איזה צדיק, ולכן מתקרב אל הצדיקים שהוא מינו. ותו חפץ להתקרב לצדיק, שישחט אצלו בכשרות ויכוסה דמו, כי ירא לנפשו, שלא יבא לידי רשע, וינבל אותו ויבטל התיקון, ואע"ג דבזמן נח עדיין לא ניתנה התורה כבר ידוע מ"ש במדרש (ב"ר, כו א' - מובא ברש"י ז, ב) שלמד נח תורה, ואפשר שכתורה עשה. (בכור שור)

"יורח ה' וגו'"

כונת ההודעה לומר, שהגם שקרבן שהקריב נח מנכסיו, הם נכסי שמים אשר ברא ה' בעולמו, אעפ"כ נתרצה בהם, ובאמצעות הקרבתם נדב להטיב, ונשבע שלא יכרית עוד כל בשר, מבלי שאלת דבר ממנו, אלא כביכול מעצמו נתרצה כאילו מה שקבל הוא של הקריב ואינו שלו.

וע"פ דרך זה, היה מפרש מ"ר אדוני זקני זצ"ל מאמר א' (ערובין סה) וז"ל: כל המתפתה מיינו, יש בו מדעת קונו. שנאמר "יורח ה' את ריח הניחוח ע"כ. פי' הוא ז"ל. כל המתפתה מיינו שלו, כי יגיש אליו אורח כוס של יין מיינו של בעה"ב ובאמצעותו יעשה לו מבוקשו מעצמו, יש בו מדעת קונו, כי כן עשה ה'. כמו שפי' בסמוך. ודקדק לו' מתפתה, לומר שנתפתה באמצעות המוגש אליו, מבלי שיצטרך אליו דבר.

וכפ"ז באה הודעת הכי דבר זה, למי שירצה ללכת בדרכי קונו, גם להכרתו אצלנו שיש בו מדעת קונו. וגם שמצינו בכמה מקומות. שאמר הכתוב "ריח ניחוח". לא מצינו שנתנדב לעשות טוב מעצמו, אלא שיתרצה בו, או ימחלו לו חטאו. (אור החיים הקודש)

"יוום ולילה לא ישובות"

ה"חפץ חיים" התבטא פעם:

מנין אנו יודעים שמחר תזרח השמש? אין זאת אלא מפני שכך כתוב בתורה: "יוום ולילה לא ישובות".

המאמין בתורה אינו זקוק למדעי הטבע, ואף לא מסתפק בתופעות ובהוכחות מן הטבע, כי גם המה זקוקים לאישור מדברי התורה.

"ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'"

(ט, ט)

וחתכם וכי' ואגדה ל' חיות, שכל זמן שתינוק בן יומו חי, אין אתה צריך לשומרו מן העכברים, עוג מלך הבשן מת, צריך לשומרו מן העכברים, שנאמר "ומוראכם וחתכם

יהיה", אימתי יהיה מוראכם על החיות, כל זמן שאתם חיים - שבת קנ"א: - רש"י.

לעני"ד דרך דרש, דלשון חיים הוא, שרמזו שיהיו צדיקים, ע"ד שאמרו רז"ל בכמה דוכתיה (ברכות יח:): שהצדיקים נקראים חיים והרשעים קרויים מתים. ומבואר בזה"ק, דכשאדם צדיק ולא חטא ולא נשתנה צלם אלקים, אז הוא דאיכא ברכה זאת ד"מוראכם וחתכם" אבל כשחוטא וחלף הלך צלם אלקים, אז החיות שולטים עליו, יעו"ש. וזה ראיתי בספר "פענח רזא" שכתב, וז"ל, "ומוראכם וחתכם יהיה". וקשה א"כ איך טורפים ודורסים לבני אדם. וי"ל שכשחוטאין, מראה הקב"ה את דמותם לעיני החיות כדמות בהמה, נמשל כבהמות, וסר צילם מעליהם, עכ"ל, ודבריו הם דברי הזוה"ק.

"יומת הרן על פני תרח אביו וגו'" (יא כח) איתא בזה"ק (ר"פ לך לך) - עד ההוא יומא, לא הוה בר נש דמית בחיי אביו בר דא וכו', ע"ש.

והנה המאמר הזה הוא בלתי מובן, כי הרי הבל מת בחיי אדם אביו, וכן חנוך לוקח בחיי אביו ירד, וכן למך מת ה' שנים קודם שמת מתושלח אביו.

אמנם אם בכל אלה, יש לתרץ שכונת הזוה"ק הוא, על אחר המבול שנעשה עולם חדש.

אבל גם מהעשרה דורות מנח ועד אברהם, כד נחית לחושבנא נמצא שמתו מהם בחיי אביהם, כמ"ש "יוחי שם אחרי הולידו את ארפכשד ת"ק שנה", וארפכשד לא חי, כי אם תלי"ח שנה, נמצא שמת ס"ב שנה קודם אביו, וכן עבר חי קצ"א שנה אחרי מות פלג בנו, וכן שרוג חי פ"ב שנה אחרי מות נחור בנו, וזאת תימה רבתי.

אבל אחר הדיוק היטב את סכום השנים האלה, יש למצוא המרגניתא בדברי הזוה"ק, דהיינו שלפי החשבון, מת הרן בחיי תרח אביו, קודם מות ארפכשד בחיי שם אביו, ובמות הרן היה ארפכשד עודנו חי וקיים, וכן פלג נחורו היו עודם חיים חיותם אז, דוק בפסוקים ותשכח. והשתא דברי הזוה"ק שרירין וקיימין.

(קול אליהו)

הליכות והלכות

דיני גוזז בשבת

* מן התורה מתחייב בקרבן כשיתלוש שתי שערות בכלי או כשיתלוש אפילו ציפורן אחת. ואם תלש שעה אחת נחשב חצי שיעור שאסור מן התורה ואם תלש ביד זה איסור דרבנן.

* אין להסיר ציפורן אפילו שפרשה בחלקה או חתיכות עור קטנות שנפרדו מן הגוף בין ביד בין בכלי, ויתכן שזה איסור תורה (לשון ביאור הלכה). אשה שצרכה לטבול במקוה ולא גזזה ציפורנים תשאל שאלת רב. אין להסתרק במברשת קשה או במסרק (נשים וגברים כאחד) וכן לא יסרק את הזקן, ולכן המסרק והמברשת מוקצים ואסורים בטילטול. אולם מברשת רכה שרק מתקנת את צורת השיער מותרת, ועדיף ליחד מברשת זו לשבת.

* ביד מותר לסרק שעריו כיון שאינו מתכוון לתלוש וכן אין הכרח שיתלש שעה. וכן

מותר להוציא שיירי מאכל שנדבקו בזקנו ובתנאי שיעשה בצורה רכה שלא יתלוש שערות. אבל לא יחך הרבה שמא יתלוש.

* לגבי פיהא נכרית אם מותרת בסירוק אם לאו נחלקו פוסקי זמנינו, ולכן ראוי לסרקה רק במברשת רכה.

* אסור לאשה לקלוע שערותיה לצמה וכן אין להתיר את הצמה הקלועה מיום ששי וכן אל לה לאשה להתיז "ספריי" על שעה לסדר התסרוקת וכן לא על פיהא נכרית.

מעשה חכמים

"על הגזל"

בשנים האחרונות חל חיזוק רב, בעקבות מעשים שהתפרסמו, בנושא החזרת חובות.

אם עד לפני כמה שנים הכרנו רק את הסיפרו עם הבחור משיבת וולוז'ין שלאחר שנפטר בא לרבו, רבי חיים, לא בחלום, אלא בנגלה ממש, וביקשו להחזיר סכום כסף למכולת, חוב שנשאר לו בחייו (ושלא באשמתו), הרי שבני הדור שלנו קיבלו לכך חיזוקים ממעשים נוספים שאירעו גם בעת האחרונה, ומהם אפשר ללמוד שאדם המגיע לעולם העליון, לאחר מאה ועשים שנותיו, ונשאר לו חובות כאן בעולם הזה, ימצא שם, למעלה, את השער נעול, גם אם יהיו לו הרבה-הרבה מעשים טובים.

ת"ח אחד ניגש אל הגר"י זילברשטיין וסיפר לו מעשה שהיה עימו. הייתי בקשרי מסחר עם יהודי פלוני, והוא נשאר חייב לי סכום כסף גדול. חלקו של החוב נפרע על ידו לאחר זמן-מה, אולם החלק הנוסף - בסך 10,000 שקלים - נשאר כחוב, ולא הצלחתי להוציאו ממנו.

היהודי ממשיך לספר שפנה אל בעל חובו פעמים רבות, אולם לא נענה. בשלב מסויים אמרתי נואש, ועזבתי אותו לנפשו, ולא הזכרתי לו יותר את ענין החוב.

לא התייאשתי מהכסף, ולא שהפקרתי, אלא ראיתי שאין עם מי לדבר, ולא יכולתי להוציא הכסף בכוח, וממילא החלטתי להשאיר את הענין כמות שהוא.

האשה התעוררה בבהלה

והנה בבוקר אחד מתעוררת אשתו בבוקר ומספרת לבעלה שהלווה הוא נגלה אליה בחלומה, ואמנם היא לא הבינה מה הוא רוצה בדיוק, אבל היה בכך כדי להטריד את שנתה, והיא התעוררה בבהלה. 'אולי תנסה עתה פעם נוספת לגבות את החוב שלנו', אמרה לבעלה.

'אני הגבתי בתחילה באדישות לכל הנושא, וזאת מכיון שבאמת לא ראיתי שום סיכוי להוצאתו של הכסף מהלווה', מספרת הת"ח להגר"י זילברשטיין, 'אבל אשתי אמרה שענין החלום הזכיר לה את החוב, ומכיון שהם זקוקים ביותר לאותם עשרת אלפים שקלים, אולי כדאי לנסות פעם נוספת'. כיון שהאשה לחצה עליו, החליט המלוה להתקשר אל בית הלווה, ולהזכיר לו שוב את החוב.

הזעזוע אירע לאחר שהרימו שם את שפורפת הטלפון, ושאלו מי מדבר, וכשהמלוה הציג את עצמו, השיבו לו ש'היום הוא יום השלושים לפטירתו של אותו איש שלוה ממך כסף'....

לא ידעתי כלל שהוא נפטר, ועכשיו הבנו שנינו, אני ורעייתי, שההתגלות שלו בחלום הלילה, היתה מנפי שאין לו מנוחה בעולם

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

והרג בעולם. אוי לאותם שמעוררים כח רע זה ולא שומרים על פיהם ולשונם ולא חוששים על זה ולא יודעים שבהתעוררות שלמטה תלויה התעוררות שלמעלה, בין לטוב בין לרע. וכולם מקטרגים לעורר לאותו נחש הגדול שיהא מקטרג על העולם, והכל בשביל אותה התעוררות של לשון הרע למטה.

וזו כוונת הגמרא בערכין, שהזכרנו לעיל, "כל המספר לשון הרע מגדיל עוונות עד לשמים". כשאנו מדברים רעות על אחינו היהודים, הדברים עולים עד לכסא הכבוד. מה שנראה בעינינו כפטופטי סרק, הם בעצם אמצעי תחמושת הנמסרים ישירות לידי השטן המקטרג.

החפץ חיים מביא סיבה שניה לגודל ההרס הנגרם על ידי לשון הרע. על ידי שאדם פוגם את לשונו בדיבורים אסורים, הוא מונע אחר כך כל דיבורים של קודש שהוא מדבר מלעלות למעלה. המילים הקדושות שאדם מוציא מפיו, בתורה ובתפילה, יוצאות מתוך כלי שנפגם בלשון הרע. הן אינן יכולות להגיע ליעדן. "כל דברי התורה ותפילה שלנו הם עומדים באויר השמים ואינם עולין למעלה, ומאין תבוא עזרתנו לבניית המשוח וכיוצא בזה?" (אוהב ימים)

את הצרכים ההכרחיים ביותר, למה תאבדם בידיים? אולם רבי מאיר נשאר בשלול! אסור לי להשתמש בכסף זה! לבסוף הוסכם בין האב לבניו שבית דין יעיין בדבר ויפסק את הדין. שמעו הרבנים דברי רבי מאיר וטענות הבנים ופסקו שמוותר לו להשתמש בלי חשש ופקפוק כי אפילו אם הוא אינו מחשיב עצמו לכולם, אולם השולח ודאי התכוון אליו, והאמין שברכתו הועילה לו, ומה שנתן, נתן במתנה גמורה נכנע רבי מאיר לפסק הדין, ברם אמר כי עדיין רוצה הוא לשאול בעצת אשתו, הוא גילה לה כי היתה "שאלה" בכסף אם הוא רשאי להנות ממנו, ובית דין פסקו כי הכסף כשר לשימוש. הפטירה הרבנית: ר' מאיר תמהני עלך! הרי אני מכירה אותך כי מעודך אתה נוהג תמיד שלא לאכול ולהנות משאלה שהורה בה חכם, ומאי נפקא מינא בין שאלת בשר לשאלת כסף, כיצד הינך חושב לעבור את מנהגך ולקחת המעות?! שמעו רבי מאיר בעצתה ושלח המעות בחזרה.

העליון, בשל החוב, והוא מבקש מאתנו שנמחל לו על סכום הכסף. 3 אנשים שמעו את המחילה הת"ח שבא אל הרב שאל מה לעשות, והרב הציע לו לחטוף את המצוה הגדולה של גמילות חסד של אמת, ולמחול לנפטר ההוא על החוב.

לאחר שהביע הסכמה לכך, נאספו בו במקום 3 אנשים ששמעו את מחילתו על החוב, והמלווה הצדיק ההוא הלך לביתו שמח וטוב-לב, על כך שנזדמנה לידו מצוה כה גדולה. אבל אפשר ללמוד מכאן על גודל החיוב המוטל עלינו שלא לגרום צער האחד לזולתו, ועל אחת כמה וכמה שלא להישאר בחובות כלפי השני.

הרי הת"ח ההוא שהגיע אליי, היה מאוד זקוק לכסף, ואיחור התשלום של הנפטר, גרם לו לצער, אבל הוא בצדקותו לא רצה להטריח עליו יותר, ועזבו לנפשו, עד שבא בעל הפקדון האמיתי וגבה את חובו. כי העולם אינו הפקר, ויש דין ויש דיין, ואף אחד אינו יכול להתנהג כאן כפי שירצה.

(עלינו לשבח עמי רח, רט)

נצור לשונך

שותפים ליצר הרע

החפץ חיים קובע ומוכיח מעבר לכל ספק שחטא לשון הרע, שהחריב את מקדש שני, הוא המונע עד עצם היום הזה את גאולת ישראל ואת ביאת המשיח. השאלה היא - מדוע? איך יכול חטא יחיד זה להיות הרסני עד כדי כך?

כדי להבין את חומרת עוון לשון הרע ואת תוצאותיו המרות, יש להבין תחילה כיצד נראים הדברים בפני בית דין של מעלה. הדברים שאדם מוציא מפיו בעולם הזה משפיעים על דינו. דיבורי לשון הרע מעוררים את קטרוג השטן.

מובא בזוהר הקדוש, בפרשת שלח, שהתעוררות לשון הרע גורמת מוות וחרב

כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ.

מעשה באשה אחת שנסעה לרבי מאיר מפרימשלן להתברך מפיו שתפקד בזרע של קיימא. בירכה הרבי שהקב"ה ימלא בקשתה. לימים הגיע על ידי הדואר סך שלש מאות דינרים, בצרוף מכתב מבעל האשה הכתוב, כי היות ואשתו ילדה בזכות ברכתו של הצדיק לכן הוא שולח לו תשורה זו. קרא הרבי לבניו ואמר להם: לדעתי המכתב נשלח בטעות.

ראשית, יש במכתב תארים שלא כמידתי שנית, כלום פוקד עקרות אני לכן ברצוני להחזיר לשלוח את כל הסכום.

שמעו הבנים ורטנו, בבית שוררת עניות ודלות, והנה הקב"ה הזמין לך מעות לקנות

הילולא דצדיקא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ד השון	ג השון	ב השון	א השון ב' ראש חדש	ל תשרי א' ראש חדש	כפ תשרי	כה תשרי
שקיעה 6:15	רבי יצחק בן רבי חיים מולוצ'ין רבי ישראל מרז'ין רבי נודל סלנץ רבו של ר' ישראל סלנץ	רבי אליעזר שמה וזקרון ראש ישיבת אור אלהן	רבי דוד ומשה מצדיקי מרוקו	רבי הירש חיות המהר"ץ חיות	שמעון הצדיק בנה"ג דון יצחק אברבנאל נגיד לעמו	רבי אפרים זלמן שור מח"ס תבואות שור שקיעה 6:24

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה